

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

עו

שבת הגדול

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ג

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושלוש לבריאה
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

שנת הקהל

לרגל יום הבהיר

י"א ניסן

יום מלאת מאה ועשרים ואחד שנה

לכ"ק אדונונו מזרנו ורבינו מלך המשיח

❧ ❧ ❧

– שמחתי באומרים לי בית ה' נלך –

❧ ❧ ❧

יהי רצון שנזכו לראות בעיני בשר התגלות מלכותו

ויגאל את כלל ישראל מהגלות ויולכינו קוממיות לארצנו נאו ממש

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נתיבות: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

שהתורה כותבת בפירוש להיתר אין החכמים יכולים לאסור, ומדוע אם כן, סובר כאן הרמב"ם שמדובר צריך להקטיר עד חצות, שהרי נאמר בתורה בפירוש שומנה כל הלילה?

ב. על הפסוק "ואם האכל יאכל" אומרת הגמרא⁷: "בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחת אכילת אדם (שהכהנים אוכלים את חלקם בקרבן) ואחת אכילת מזבח" (ההקטרה על גבי המזבח), והגמרא לומדת מכאן ומדמה אכילה אחת לחברתה.

גם באכילת כהנים ישנה המצוה, שיאכלו את חלקם "ביום קרבנו"⁸, בו ביום ולא להותיר למחר, ויש בזה שני ענינים: א) מצוות עשה של אכילת הזבח, וכמו בכל מצוה גם על אכילת הזבח תיקנו ברכה מיוחדת⁹. ב) אכילתם בו ביום מונעת עבירה של "נותר".

ההבדל בין שני הענינים הוא: מצות אכילת הזבח דורשת כמה תנאים (למשחה, לגדולה¹⁰, אינו חי¹¹), ואם חסר אחד מהתנאים אין מקיימים את המצוה. מה שאין כן לגבי זהירות מנותר, אין כל נפקא מינה באיזה אופן אוכלים, ובלבד שעל ידי האכילה לא ישאר מהקרבן נותר¹¹.

כשם ששני הענינים מצויים באכילת כהנים, כך, יש לומר, מצויים הם גם באכילת מזבח. על ידי זה שמקטירים את החלבים ואברים על המזבח ביום ההקרבה, מתהווים שני דברים: א) העבודה של הקטרת חלבים ואברים על המזבח – הענין החיובי באכילת המזבח. ב) על ידי זה נמנע שלא יהא נותר,

א. על הפסוק "ואת תורת העולה גו' כל הלילה", אומר רש"י: "בא ללמד על הקטר חלבים ואברים שיהא כשר כל הלילה". יש להשתדל להקטיר הכל ביום; זהו ה"בשעתה" שלהם¹. אבל להקטיר את החלבים ואברים אפשר גם בלילה, אם נעשו מביום העבודות הקודמות המתירות את הקרבן.

כך הוא הדין מדאורייתא. ישנן כמה מצוות שמן התורה מותרים להעשות כל הלילה, "עד שיעלה עמוד השחר", אבל כדי "להרחיק את האדם מן העבירה" גזרו חכמים שיעשו אותם רק עד חצות הלילה². בהקטר חלבים ואברים – ישנה מחלוקת של רש"י והרמב"ם האם גזרו חכמים גם בזה. הרמב"ם³ סובר שגם כאן גזרו, כמו בשאר מצוות שמדאורייתא אפשר לעשותם עד שיעלה עמוד השחר, ורש"י² סובר שבהקטר חלבים ואברים לא גזרו חכמים לעשותו רק עד חצות הלילה.

אחד הטעמים שיש לומר על כך, שלשיטת רש"י יש הבדל בין הקטר חלבים ואברים לבין שאר מצוות: ישנו כלל (לדעת כמה פוסקים), שדבר שכתוב מפורש בתורה שהוא מותר, אין ביד חכמים לאסור⁴, וכיון שהקטר חלבים ואברים שהוא כשר כל הלילה נאמר בפירוש בתורה – "כל הלילה עד הבוקר"; ו"לא ילין חלב חגי עד בוקר"⁵ – לכן לא גזרו כאן חכמים.

אבל לפי זה צ"ע שיטת הרמב"ם שחכמים גזרו, שהרי – לדעת כמה אחרונים⁶ – ישנן ראיות שגם הרמב"ם סובר כלל זה, שבמקום

(1) מנחות עב, א. רמב"ם הל' מעה"ק פ"ד, ה"ג.
 (2) רפ"ק דברכות.
 (3) שם פ"ד, ה"ב. הל' תמידין ומוספין פ"א, ה"ז.
 (4) ט"ז או"ח סו"ס תקפ"ח (במצוה). יו"ד ר"ס קי"ז (בדבר הרשות). וראה שדי תמד כללים מערכת יו"ד כלל יזכנו. דרכי תשובה יו"ד סק"ז סק"ד. וש"נ. ולכאורה רבינו הוקן (בשו"ע שלו או"ח סתקפ"ח ס"ד) לא סבירא לי' כלל זה (אפילו במצוה). ועצ"ע.
 (5) שמות כג, יח. וה"ה לשאר אימורין ולשאר קרבנות (חינוך מצ' צ').
 (6) ראה שד"ח שם כלל יז.

(7) זבחים יג, ב וש"נ.
 (8) ויקרא ז, טו. רמב"ם הל' מעה"ק פ"י, ה"ז.
 (9) משנה ותוספתא סוף פסחים.
 (10) במדבר יח, ח. זבחים צא, א. וראה שו"ת חכם צבי ס' סב דחיוב גמור הוא.
 (11) ובוהו יובנו דברי התוס' (ד"ה חטא בשבת, מנחות מח, א) שאכילת חי אינה זכות ואין לחטוא בכך אף שאפשר גם לאכול חי (כמו שמוכיח בתוס' שם מפ' שתי הלחם צט, ב) – לפי שבאוכל חי מונע רק האיסור דנותר, אבל אינו מקיים המצוה, ולכן אי"ז זכות.

היא – "כל חלב להוי"¹⁵. אדם מישראל צריך להקדיש את התענוג וההנאה שלו להקב"ה.

עלול אדם לחשוב, שהדרישה ממנו להקדיש את התענוג שלו להקב"ה, הוא דוקא בדברי הרשות, שעשיותיו שלו עצמו יהיו באופן "כאילו כפאו כו"¹⁶, שאין לו בהם תענוג; אבל בעניני קדושה, בקיום המצוות – למה לא יהא לו תענוג בקדושה? ואדרבה.

על זה באה ההוראה מהקטרת חלבים בקרבנות, שהדין בה הוא, שאף שאכילה של קרבנות היא מצוה כנ"ל, מכל מקום, אסור לאכול עד שלא הבטיחו תחילה את הקטרת החלב על המזבח. וכך הוא בעבודת האדם: מתי יכול להיות בטוח שקיים את המצוה כראוי, כאשר מסר תחילה את התענוג (גם של המצוה) להקב"ה. אבל אם עדיין לא הקטיר במצוה זו את החלב, את התענוג, הרי יתכן שאינו מקיים את המצוה משום ציווי השולחן ערוך, כי אם מצד התענוג שיש לו בזה.

נכון, אמנם, שצריך לקיים מצוה בחיות ובהתלהבות; יש לקיים את המצוה לא מצד ההכרה כי אם משום אהבת ה', ולפיכך צריכה היא שתהיה מתוך תענוג גדול, מכך שזכה למלאות רצון בוראו. אבל צריך הוא להיות בטוח שהתענוג הוא מזה שממלא את רצון הבורא, ולא משום ענינים צדדיים.

ד. על פי זה יובן גם, מה שעיקר הקטרת חלבים הוא ביום דוקא, כאמור. והאפשרות להקטיר חלבים גם בלילה אינה אלא כדי להשלים, באם לא נעשתה מבעוד יום.

יום מורה על גילוי אור, בעבודת האדם הוא הזמן שהוא עוסק בתורה ומצוות – נר מצוה ותורה אור; לילה הוא חושך – הוא הזמן בו אינו עוסק בתורה ומצוות אלא בדברי הרשות. וזוהי ההוראה, שההדגשה על הקטר חלבים צריכה להיות, בעיקר, ביום דוקא. לגבי דברי הרשות פשוט הדבר, שאין צריך להיות בזה תענוג

שלא יעברו על הלא תעשה "ולא ילין חלב חגי עד בוקר".

ויש לומר, שזהו גם טעם הדבר שלכתחילה יש להקטיר את החלבים והאברים ביום דוקא ולא בלילה (אף שבדרך כלל אין אנו מחלקים בדאורייתא בין לכתחילה לבדיעבד)¹²: עבודת הקטרת החלבים והאברים, כמו כל עבודות המקדש, צריכה להעשות ביום דוקא, ואילו מה שאמרה תורה שאפשר להקטיר גם "כל הלילה עד הבקר", אין זה אלא בנוגע לפרט השני, לגבי מניעת הלאו של נותר. לכן צריך לכתחילה לעשות את עבודת ההקטרה ביום, אלא שאם לא עשו זאת ביום, וזמן עבודת ההקטרה, החלק החיובי שבו, עבר – יש להקטיר במשך הלילה, כדי לא לעבור על הלאו של נותר.

ובזה אפשר לתרץ את דעת הרמב"ם האמורה לעיל: לפי הרמב"ם (משא"כ להט"ז וכו') הכלל של "אין כח ביד חכמים לאסור דבר שפירשה התורה בפירוש להיתר", הוא רק היכן שמדובר אודות מצוה, שהתורה אומרת בפירוש שיעשו את המצוה, ואז אין חכמים יכולים לעקור שלא יעשוה; מה שאין כן במקום שהתורה רק התירה ואמרה שמוותר לעשותו במשך כל הלילה, אבל אין בזה מצות עשה, כאן שייכת גזירת חכמים, לעשותו עד חצות.

ג. ידועים דברי הרמב"ן¹³, כי קרבן של בהמה מכפר על חטא האדם, משום שהאדם המקריב היה צריך לחשוב ולהרגיש בעצמו כאילו כל הנעשה לבהמה באמת היה צריך לעשות עמו, אלא שהקב"ה בחסדיו, המירו בבהמה. מזה מובן, שכל פרטי הקרבן, – כולל עבודת הקטר חלבים ואברים – קיימים בעבודת האדם.

חלב מורה על תענוג¹⁴. וההוראה על כך

(12) ראה בזה: לקח טוב להר"י ענגעל כלל ה'. אתון דאורייתא כלל יב. דרכי שלום אות ב/, ע"א (נדפס בשד"ח הוצאת קה"ת ע' 4258).

(13) ויקרא א, ט. בחיי שם. של"ה חלק תושב"כ פ' ויקרא (שלו, ב).

(14) ראה גיטין נו, ב. ולקו"ש [המתורגם] פ' ויקרא.

לעילוי נשמת

ותיק וחסיד אי"א עוסק בצ"צ באמונה
מסור ונתון לעשות צדקה וחסד
בעל מעשים ומרץ ורב פעלים
הרה"ח התמים ר' שניאור זלמן ע"ה
בן הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד
שגלוב

מקושר מאוד לכ"ק אדמו"ר מה"מ מליובאוויטש
ממיסדי ומנהלי הארגון "פרי"
לקרב את היהודים עולי רוסיא לאביהם שבשמים
ולהכניסם בבריתו של אאע"ה
המדריך והמשפיע שלהם ורבים השיב מעון
הפיץ תורה ע"י שיעוריו הרבים
ממנהלי ופעילי מבצע תפילין וכו'
השקיע כוחות רבים לטובת שכונת המלך
ולחיזוק כבוד רבני ליובאוויטש
זכה להעמיד דורות חסידים ואנשי מעשה
נפטר בשם טוב
כ"א תמוז ה'תשס"ו
ת' נ' צ' ב' ה'

(15) ויקרא ג, טז. וראה לקו"ש ח"ג [המתורגם] ע' 151.

(16) ראה תו"א מג"א (צג, ג): וכ"ש בש"ד.

וצריך לעשותו רק לשם שמים. אבל בענינים של תורה ומצוות, עלול אדם לחשוב לעצמו שכיון שהוא עוסק בקדושה, הרי בכל אופן שיהיה טוב הוא, ובלבד שילמד תורה ויקיים מצוות, "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות וכו' שלא לשמה כו"¹⁷. צריך אפוא להזהיר, כי גם כאן יש להקטיר את החלבים: כשהוא מחדש חידוש בתורה ויש לו בזה תענוג גדול, צריך לפעול בעצמו שיתנו להקב"ה. כל שכן אם רואה שחידושו אינו מתאים עם דברי הראשונים ואחרונים שנתקבלו בתפוצות ישראל¹⁸, עליו למסור ולשרוף את ה"חלב"; שישאף לכוין הלכה לאמיתתה, ולא שירצה לחדש ובלבד כדי להוכיח את גודל כוחו בהשכלה.

על דרך מה שאומר רבינו יונה¹⁹ בטעם שאשם תלוי מחירו גדול מחטאת, כי במקום שבו עלולים לטעות, יש צורך בזהירות יתרה.

ה. את ההפרש בין יום ולילה אפשר לבאר גם באופן אחר ובעומק יותר, שלפיו יובן גם מדוע ההקטרה ביום היא מצוה חיובית וההקטרה בלילה היא לשם המנעות מאיסור נותר:

יום ולילה מציינים (לא רק את הדברים שבהם עוסק האדם, עניני תורה ומצוה או דברי הרשות, אלא גם) את החילוקים במצב האדם בעצמו: "יום" מורה על מצב האדם, כשמאיר גילוי אור בנפשו. לא רק שמבין ומשיג שהתורה ומצוותיה הם חכמתו ורצונו של הקב"ה, אלא אפילו בדברי הרשות הוא חש את האלקות שבדברים הגשמיים, עד שבדברי הרשות עצמם, הוא עובד את הקב"ה – "בכל דרכיך דעהו"²⁰ (עד לדוגמת אכילת הצדיקים שאינה עבודת "בירורים", כי אם "צדיק אוכל לשובע נפשו")²¹; "לילה" מורה על מצב האדם כאשר אינו מאיר בו כל גילוי

אור, ואינו מרגיש אלקות בנפשו, ובמילא לא זו בלבד שזקוק למלחמה תמידית כשהוא עוסק בדברי הרשות שיהיו לשם שמים²² ולא למלאות תאות נפשו, כי אם גם כשעוסק בתורה ומצוות – מאחר שהתורה מתלבשת בשכל אנושי ומצוות בדברים גשמיים ובכחות נפשו הבהמית – עליו להתייגע שלימוד התורה שלו יהיה לשמה ולא משום השכל שבה; ועל דרך זה – בקיום המצוות.

ובשתי הדרגות – בין ביום ובין בלילה – ישנו הענין של הקטר חלבים, מסירת התענוג להקב"ה. אבל בהבדל: אלו שהם בבחינת "יום" נעשה אצלם כל תענוגם – לא רק בתורה ומצוות אלא אפילו בדברי הרשות – מצוה וקדושה; "בכל דרכיך דעהו". מה שאין כן אלו שהם בבחינת "לילה", הרי בגלל ההסתר של נפש הבהמית, אינם יכולים להביא עצמם באמת לאמיתו, לכך שכל תענוגם יהיה תענוג אלוקי. אלא שעבודתם היא לשבר את עצמם שלא ישתקעו בתאוות ובמותרות ושכל דבר לא תהיה כוונתם לשם הדבר עצמו – אלא לשם שמים. תוכן הקטר חלבים לגביהם הוא ענין של שלילה, למנוע עצמם מתענוג בדברים המותרים, שכן "מן ההיתר יסיתנו לאיסור" ח"ו. גם בנוגע ללימוד התורה, כיון שלא הגיעו למדרגה של לימוד התורה לשמה ממש, יש להם להשמר שלא להחדיר את שכלם האנושי בתורה (אלא לחפש את אמיתית הכוונה), כי שכל אנושי עלול להטעות עד לגילוי פנים בתורה שלא כהלכה – וזה הרי בעיקר ענין של שלילה. ועד"ו – בקיום המצוות.

ו. אף על פי כן ישנה מעלה בעבודת האתכפיה של שבירת הרע, על עבודת הצדיקים. כשם שעבודת הנשמה למטה, בבירור הגוף ונפש הבהמית – היא למעלה מעבודת הנשמה כפי שהיתה למעלה קודם ירידתה, אף ששם השיגה השגות נעלות כו'; כך

מנגד לבנ"י, עד שהנצחון הביא לכך, שהשונא ישחרר, באופן טוב, חלק משבויי-המלחמה וכו', כמדובר בפרטיות לפנ"ז.

ובודאי ימשיך הקב"ה להראות נסים ונפלאות, עד – ועיקר – "אראנו נפלאות" בגאולה האמיתית והשלימה,

שהמלחמות באותו חלק בעולם ("מלך פרס" עם "מלך ארם") הן מהסימנים שמיד באה הגאולה ע"י משיח צדקנו, כדאיתא בילקוט שמעוני¹, ובלשונו, ש"בני אל תתיראו. . הגיע זמן גאולתכם", ו"מלך המשיח עומד על גג ביהמ"ק והוא משמיע להם לישראל ואומר, ענוים הגיע זמן גאולתכם!"

(17) פסחים ג, ב וש"ג. להעיר מהל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג ובקו"א סם.

(18) ראה הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב: בכלל משנה יחשבו.

(19) ברכות א, ב ד"ה הוא דאמרינן. וראה לקו"ש ח"ג

[המתורגם] ע' 201.

(20) משלי ג, ו. וראה לקו"ש שם ע' 161.

(21) משלי יג, כה. וראה לקו"ש שם ע' 49.

(22) שהעבודה ד"לשם שמים" שהגשמי עצמו אינו קדוש, ורק שהוא לשם שמים אפשר גם כשהוא במצב של לילה, משא"כ העבודה של "בכל דרכיך דעהו" היא "ביום" דוקא.

הוספה בשורת הגאולה

יח.

האמור לעיל איז נאָכמער בהדגשה געפינענדיק זיך אין חודש ניסן פון היינטיקן יאָר "הי' תהא שנת נפלאות אראנו", און ווי גערעדט (אויך אין די מכתבים כלליים) וועגן די נסים ונפלאות וועלכע האָבן פאַסירט דעם יאָר (נאָענט צו דעם היינטיקן פורים), אַז ס'איז בטל געוואָרן אַ מנגד צו אידן, ביז אַז דער נצחון האָט געבראַכט דערצו, אַז דער שונא זאָל באַפרייען, אין אַ גוטן אופן, אַ טייל פון די מלחמה-געפאַנגענע וכו', ווי גערעדט אויספירלעך פריער.

און זיכער וועט דער אויבערשטער ממשיך זיין ווייזן נסים ונפלאות, ביז – ועיקר – "אראנו נפלאות" בגאולה האמיתית והשלימה, וואָס די מלחמות אין יענעם טייל וועלט ("מלך פרס" מיט "מלך ארם") זיינען פון די סימנים אַז אַט קומט די גאולה ע"י משיח צדקנו, ווי עס שטייט אין ילקוט שמעוני¹, און ווי ער זאָגט דאָרט, אַז "בני אל תתיראו . . . הגיע זמן גאולתכם", און "מלך המשיח עומד על גג ביהמ"ק והוא משמיע להם לישראל ואומר, ענוים הגיע זמן גאולתכם!"

(משיחות ש"פ צו, שבת הגדול, ח' ניסן תנש"א)

(1) ישע'י רמז תצט.

האמור לעיל הוא בהדגשה יתירה כשנמצאים בחודש ניסן דשנה זו "הי' תהא שנת נפלאות אראנו", וכמדובר (גם במכתבים כלליים) ע"ד הנסים והנפלאות שקרו בשנה זו (בסמיכות לחג הפורים), שהתבטל

לקוטי

עו

שיחות

גם בנשמות למטה עצמם, ישנה מעלה בעבודה של תיקון הגוף ונפש הבהמית, אתכפיא, עבודת הבינונים על עבודת הצדיקים²³. וזהו המרומז בכתוב: "ולא ילין חלב חגי עד בוקר", שעבודה זו של "ולא ילין", שלילה, שלילת האיסור על ידי עבודת הבירורים ואתכפיא, תביא לידי – עד בוקר, ל"בוקר אור", לזמן שבו "לא יהיה לך עוד השמש

(23) ראה תניא פכ"ו.

לאור יומם גו' והיה לך הוי' לאור עולם"²⁴, וכידוע שבירור הגוף, של נפש הבהמית ושל עולם הזה²⁵, דוקא זה יביא את ה"בוקר", גילוי הגאולה העתידה על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

(משיחות י"ט כסלו תש"א)

(24) ישע'י ס, יט.

(25) ראה תניא פל"ז.

שבת הגדול

בהלכות סוכות דוקא בשבת שובה – גם בשנים שיש שבת נוספת לפני סוכות? כן צריך להבין: כשאדמו"ר הוקן מבאר את תוכן הדרשות בשבת שקודם פסח ושבת שובה, הוא מדייק בלשונו הזהב: "והעיקר לדרוש ולהורות להם דרכי ה' וללמד² להם המעשה אשר יעשון" – מדוע הוא מחלק אותם לשני חלקים שונים? אלו הם "דרכי ה'" שצריך לדרוש ולהורות בה נוסף על לימוד "המעשה אשר יעשון"?

ויש לומר: אדמו"ר הוקן בא לרמז כאן, שבשתי השבתות – (שבת הגדול ושבת שובה) – אין דורשים רק בהלכות הפסח והלכות החג – שאליהם כיוון בתיבות "המעשה אשר יעשון" – אלא גם בדברים שענינם עבודת האדם וקיום כל המצוות בכלל – שאליהם נתכוון ב"להורות דרכי ה'", ולכן השמיט אדמו"ר הוקן "הל' יו"כ", כי בנוגע לעיקר הל' יו"כ – אין צריך זמן מיוחד לדרוש בהם, כיון שהם נכללים בדרשות של "להורות דרכי ה'" שאומרים בשבת הגדול ובשבת שובה. כשם

א. בסימן הראשון של הלכות פסח, בשולחן ערוך שלו כותב אדמו"ר הוקן: "נהגו בדורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו אם אינו ערב פסח והלכות החג דורש בשבת שובה". מקור מנהג זה הוא ב"מנהגי מהרי"ל", ומובא גם בב"ח ובמגן אברהם. אבל לשון אדמו"ר הוקן שונה מלשון המגן אברהם: הלשון במגן אברהם הוא: "ומהרי"ל ה' דורש גם הלכות חג בשבת שובה". בתיבת "גם" הוא מרמז¹ שנוסף על הלכות יו"כ שצריך לדרוש בשבת שובה, צריך לדרוש גם הלכות החג, ואדמו"ר הוקן משמיט את תיבת "גם" שרומז על הלכות יו"כ, ומביא רק הל' החג. וצריך להבין: מדוע משמיט אדמו"ר הוקן את ההלכה שיש לדרוש גם בהלכות יו"כ?

גם צריך להבין: שבת שובה הרי אינה תמיד השבת שלפני סוכות, כי בשנים רבות הקביעות היא כך שיש שבת נוספת בין שבת שובה לסוכות. והיה מקום לכאורה לקבוע את הדרשה בשבת הקרובה ביותר לסוכות, ובפרט לדעת רבנו הוקן שאינו מרמז על הל' יוהכ"פ כנ"ל. מדוע נקבע המנהג שהחכם ידרוש

(1) מחצית השקל שם.

(2) הלשון במג"א הוא ללמד (בלא וא"ו), דיש לפרש שובה מבאר מ"ש קודם "להורות דרכי ה'"; לשון רבנו הוקן הוא וללמד (בתוס' וא"ו), דמוכח מזה, שדרכי ה' והמעשה אשר יעשון, הם ב' ענינים.

שלא נקבע לדרוש בשבת שלפני הג השבועות משום שב"עצרת אין בו הלכות מיוחדות שכל איסור והיתר הנוהגין בו נוהגין גם כן בפסח וסוכות"³.

ב. ענינו של דרך הוא, שבאמצעותה ניתן להגיע למקום מסוים. התכלית אינה בדרך עצמה, כי אם היא אמצעי בלבד להגיע אל המטרה אלא שבלי אמצעי אי אפשר להשיג את התכלית.

תכלית כל הבריאה היא, שבני ישראל יקיימו בעולם מצוות בפועל, – "המעשה אשר יעשו". אך כדי שהמעשה יעשה כראוי, בחיות ובנשמה – כי "מצוה בלא כוונה כגוף בלא נשמה"⁴ – יש צורך באהבת ה' ויראת ה' המחדירות חיות בקיום המצוות⁵, והם "דרכי ה'", המביאים אל התכלית של קיום מצוות בפועל.

אמנם נכון ש"המעשה הוא העיקר", ואם יכוון אדם כל כוונות המצוה ואילו את המצוה בפועל לא יקיים, הרי יעבור בכך על רצון העליון. אבל אם יקיים את המצוה בפועל, אף שיחסרו לו כוונותיה, הוא יקיים את עיקר המצוה וימלא את רצון העליון⁶ – מכל מקום צריך שקיום המצוה יהיה בחיות, דבר שיתכן רק על ידי אהבה ויראה.

הרי אפשר לטעון: ומה משנה אם עושה את המצוות בלי חיות, לצאת ידי חובתו, והרי הוא מקיים את המצוות בפועל? ואף שהן "כגוף בלא נשמה" – חסרה אמנם הנשמה, אבל כיון שיש לו את גוף המצוות – הרי ישנו העיקר. והתשובה לכך:

כאשר מצוה נעשית ללא חיות – רק כדי לצאת ידי חובתו, או מתוך הרגל באופן של "מצות אנשים מלומדה" – נוגע הדבר, סוף כל סוף, גם לעשיית המצוה בפועל. כי בנוסף לזה שהמצוה נעשית או ללא הידורים⁷ – כי

כשעושה המצוה ללא חיות ורק כדי לצאת ידי חובתו, הרי די בכך גם כשמקיים אותה ללא הידורים – הרי מאחר שאינו מנצל את החיות לתורה ומצוות, הרי הוא מוציא את החיות לדברים אחרים, ועד לענינים של היפך התורה ומצוות. ואף שבתחילה הוא שלם עדיין במעשה המצוות, שהרי רוצה לצאת ידי חובתו, ולכן שולט הוא על מדותיו ותאוותיו ועושה את החובה המוטלת עליו, הרי לאחר מכן, כיון שהרצון והחיות שלו אינם בעניני קדושה, הוא מתחיל לחפש – "והשוחד יעור" – ומוצא "היתרים" שונים גם על דברים האסורים; ועבירה גוררת עבירה ונופל למטה יותר, שנכשל אפילו באיסורים שאינו יכול למצוא להם היתר, עד שאינו נאבק עוד במדותיו ותאוותיו השקועים בדברים האסורים.

ועל כן חייבת להיות חיות בקיום המצוות, הבאה על ידי אהבה ויראה, ולכן הם נכללים ב"דרכי הוי"': הם הדרכים המביאים לקיום ושלמות מעשה המצוות.

ג. ענין נוסף: גם אם עצם מעשה המצוות אינו נפגם כלל גם כשנעשות ללא חיות, הרי, כיון שהמצוה היא "כגוף בלא נשמה", אין היא כפי הכוונה. כוונת רצון העליון הם שיהיו מצוות חיות.

הטעם לכך: מצוות ניתנו בכדי "לצרף בהן את הבריות"⁸, כדי שהאדם המקיים את המצוה יודרך ויתחבר עם הקב"ה. ההתקשרות של האדם עם הקב"ה חייבת להקיף את כל הכחות שלו, עד לפנימיות הנפש. ואם כן, כאשר יקיים את המצוות רק לצאת ידי חובתו, ללא חיות, הרי תיעשה אז המצוה בכח המעשה בלבד – אבל רצון העליון הוא, שכל האדם בכל כחותיו יהיה קשור להקב"ה, על ידי כך שכל כחותיו יקיימו את המצוה⁹.

פרייהם הם רצון העליון, וברצון אין התחלפות, וההפרש בין ההידור לגוף המצוה הוא לענין שכר ועונש וכיו"ב (שיחת הגה"ש תרצ"ג. לקו"ד ע' 1540). וראה שו"ע אדה"ו סתפ"א סוס"א.

(8) ב"ד רפמ"ד.

(9) ראה לקו"ש ח"ג [המתורגם] ע' 151.

אומר "דרכי" לשון רבים – כי מעשה המצוות, אף שישנן תרי"ג מצוות, אבל ענינם אחד הוא – שעבוד כח המעשה להקב"ה; אבל כאשר, מדובר בעבודה פנימית, ישנם חילוקי מדרגות, ובכל אדם כפי מדרגתו.

ובכלל, נחלקות הדרכים לשני סוגים (או – בנוסח אחר: הדרך משמשת לשני דברים)¹²: העלאה מלמטה למעלה והמטחה מלמעלה למטה (מהשדה והכפר והכרך אל היכל המלך, מהיכל המלך לשדה), שזו כללות החילוק שבין העבודה בחודש ניסן לבין העבודה בחודש תשרי: ניסן הוא המשכה ותשרי העלאה¹³, כמבואר במקום אחר.

ולכן הוא המנהג לדרוש פעמיים בשנה – שבת לפני פסח ושבת שובה, כי אז הוא זמנן של שני סוגי עבודות: שבת לפני פסח – המשכה, ושבת שובה – העלאה, ובשתי דרשות אלו נכללות כל עבודות השנה: עניני הקיץ – בדרשת שבת הגדול, ועניני החורף – שבת שובה.

(משיחת שבת שובה תשי"ט)

(12) ראה ביאורו ר"פ וישלח. ד"ה ה' יחתו תרפ"ט פ"ז. (13) ראה חז"ב (קפ"א): התודש הזה לכם כו' כסדר דאתון אביב כו' ירחא שביעאה דילי איהו מסופא דאתון. ושם (נ"א, ב): אתון כו' כסדרן כו' אשתכחו בתסד כו' למפרע כו' משתכחו בגבורה. – ולהעיר מלקוטי תורה להאריז"ל פ' ויצא ד"ה ענין הו' כוכבי לכת: מניסן ועד אלול כו' זכרים כו' הגי' נה"י כו' ומתשרי כו' גבורות גשמים או"ח נוקבא (וצ"ע מ"ש להיפך: בטעמי המצות פ' בא – הובא בעטרת ראש בתחלת הדרוש לעשי"ת, – בפרי עץ חיים שער ר"ה פ"ד, בשער הכוונות ענין ר"ה ד"א, בנהר שלום – בסוף ע"ח דפוס וורשא – בסופו). וראה קהלת יעקב מע' יב חדשים.

לרגל יום הבהיר

י"א ניסן

יום מלאות מאה עשרים ואחד שנה

לכ"ק אדונו מורנו ורבינו מלך המשיח

– שמחתי באומרים לי בית ה' נלך –